

Oponentský posudok na habilitačnú prácu Mgr. Lukáša Makkyho, PhD *Od začiatku po koniec a ešte ďalej: umenie v definičných súradniciach*

Habilitačná práca Mgr. Lukáša Makkyho, PhD. *Od začiatku po koniec a ešte ďalej: umenie v definičných súradniciach* sa zaoberá problémami, ktoré sú pre súčasnú filozofiu umenia a estetiku kardinálne. Zaoberá sa predovšetkým problémom definovania umenia, určeniu špecifik tej oblasti kultúry, ktorá sa najťažšie definične vymedzuje, čo dokazuje aj obrovský počet protichodných definícií umenia. Autor habilitačnej práce začína, ako to nakoniec avizuje aj názov, od začiatku umenia, pričom už začiatok umenia je značne problematický, pretože to, čo je dnes považované za umenie, v období svojho vzniku určite nebolo produkované a recipované ako umenie. Aj preto problém začiatku umenia viac riešia archeológia a antropológia než filozofia umenia a estetika.

Mgr. Lukáš Makky, PhD. sa však už vo svojich predchádzajúcich prácach zaoberal archeológiou umenia a tak vie, že dominancia estetickej funkcie, príznačná pre umenie ako také, je v tomto prípade pripisovaná artefaktom dodatočne. Inak povedané, hranica medzi neumením a umením je narysovaná o niekoľko tisícročí neskôr a je zaujímavé, že problém hranice medzi neumením a umením sa znovu a naliehavo objavuje v 20. storočí, teda v období, keď inovácia a originalita sú postavené na vrchol hodnotového rebríčka a umelecká vôľa k originalite dospieva až do toho bodu, keď nejaký predmet z oblasti neumenia prezentovaný umelcom a legitimizovaný celou sieťou inštitúcií zaoberajúcich sa umením prijíma ako umenie.

Zvýšená dynamika vývoja umenia v 20. storočí sa prejavuje nielen v spochybňovaní hranice medzi neumením a umením, ale aj v tom, že sa objavujú diskusie o konci umenia. Prvý, kto vyslovil myšlienku o konci umenia, je Georg Friedrich Wilhelm Hegel, ktorý vychádza z premisy, že umenie sa v určitom historickom momente zrodilo ako forma sebauvedomenia absolútneho ducha, ako forma sebapoznania a po dlhom vývine umenie zákonite dospeje do bodu, keď duch, idea triumfuje nad hmotou, materiálom. Umenie tak splnilo svoje historické poslanie a jeho úlohu preberajú náboženstvo a filozofia. Mgr. Lukáš Makky, PhD. správne upozorňuje na Heglovu iniciatívu a taktiež presne uvádza názory Hansa Beltinga či Arthura C. Danta, ktorí re-interepretovali Heglovu myšlienku konca umenia. Treba povedať, že napriek deklarovanému koncu umenia sa nakoniec nijaký koniec nekonal, čo si napr. Danto neskôr priznal.

Úvahy o začiatku a konci umenia sú však pre Mgr. Lukáša Makkyho, PhD. iba teoretickým rámcom, ktorý mu slúži na analýzu jednotlivých pokusov definovania umenia. Je evidentné, že detailne pozná dominantné estetické koncepcie, vie s nimi primerane pracovať, citlivo odlišuje v nich to, čo je podstatné a čo ich charakterizuje od toho, čo nie je podstatné a čoho heuristická hodnota nie je až taká veľká. Nie je to jednoduché, pretože estetika a filozofia dvadsiateho storočia s presahom do nášho rozbiehajúceho sa storočia vytvorili mnoho vlastných jazykov, alebo, ak chcete, žargónov, a tie sa nedajú previesť na spoločného menovateľa. Dajú sa hľadať určité styčné plochy, prieniky, možno opisovať vzájomné rezonancie, upozorňovať na podobné formulácie problémov, ale to je vari všetko. Práve preto treba kladne oceniť pokus Mgr. Lukáša Makkyho, PhD., ktorý sa dokázal vysporiadať s týmito úskaliami.

Habilitačná práca *Od začiatku po koniec a ešte ďalej: umenie v definičných súradniciach* je kvalitným vedeckým textom. Spĺňa všetky prísne kritériá platné pre tento typ prác. Habilitačná práca je výsledkom dlhoročného, kvalitného, poctivého a detailného vedeckého

výskumu, okrem vedeckej hodnoty nesporne má aj hodnotu pedagogickú. Myslím si, že text habilitačnej práce môže slúžiť ako vhodná učebná pomôcka, študenti si vďaka nej môžu uvedomiť, že definovať umenie nie je jednoduché, že každá definícia je do určitej miery provizórna, pretože tok umenia tečie vždy nezregulovaným korytom. Každá teória pomáha porozumieť súčasnému alebo minulému umeniu, nedokáže však predvídať budúci vývoj, pretože umenie okrem progresu pozná aj nepredvídané návraty, oživovanie niečoho zabudnutého alebo rehabilitáciu vytesneného. Zaoberať sa s umením je krásna a zároveň riskantná vec, každý, kto sa umením zaoberá, si to skôr či neskôr uvedomí. Estetikom sa však môže stať iba ten, kto napriek tomuto vedomiu sa neprestane umením zaoberať, to znamená, že má odvahu neustále začínať. Zdá sa, že habilitant Mgr. Lukáš Makky, PhD. je ochotný podstúpiť toto riziko a dokazuje to aj predložená habilitačná práca, ktorú odporúčam prijať na obhajobu a po úspešnom habilitačnom konaní navrhujem vedeckej rade, aby bol Mgr. Lukášovi Makkymu, PhD. udelený vedecko-pedagogický titul **docent** v odbore habilitačného konania a inauguračného konania **estetika**.

V Bratislave 10. 5. 2021

prof. PhDr. Peter Michalovič, PhD.